

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСАХ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ТІНЬОВОГО КАПІТАЛУ

Файер Д.А.

Харківський національний університет радіоелектроніки

In this paper we investigate questions of the framework components of the shadow capital, which consists of income received as a result of an intentional criminal acts. Money laundering is one of the areas which is functioning in the financial sector of organized crime. Money laundering is important for crime not only because it disguises the source of income, also because it performs a purely economic function associated with the functions of money as a means of payment, medium of exchange and store of value. Therefore the process of combating money – laundering, along with other aspects of the problem contains activities to study, identify and neutralize the organized crime in financial sector.

Вітчизняною особливістю структурного складу тіньового капіталу є велика питома вага доходів, отриманих від діяльності некримінального характеру. В той же час, інша структурна складова складається з доходів, які одержані внаслідок свідомого вчинення злочинних дій. Оскільки прибутки від тіньового бізнесу, пов'язаного із кримінальними структурами, стають в Україні джерелом інвестування певних сфер економіки, має місце і зворотний процес – процес легалізації тіньового капіталу та відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом. Легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом, є складовою будь-якої злочинної діяльності, важливою ланкою кримінального економічного циклу і являє собою один з напрямків функціонування фінансової сфери організованої злочинності. Тому забезпечення економічної безпеки у процесах легалізації тіньового капіталу і боротьби з відмиванням грошей, поряд з іншими аспектами проблеми, містить у собі діяльність по вивченню, виявленню і нейтралізації саме фінансової сфери діяльності злочинних угруповань.

Процес відмивання грошей важливий для злочинних угруповань не тільки для маскуванню джерел отримання доходів. Він виконує і чисто економічні функції, пов'язані із функціями грошей як засобу платежу, засобу обігу і засобу заощадження. У сучасних умовах фінансова сфера скільки-небудь значимої організованої злочинної групи не може існувати без налагодженого механізму відмивання своїх доходів.

Завдяки вливанню у легальну економіку коштів організованої злочинності, відбувається криміналізація підприємництва, лінія розмежування між легітимним і кримінальним бізнесом втрачає чіткість. Цей процес є як наслідком, так і у певній мірі причиною глобальної криміналізації економіки. Господарську діяльність уже більше не

можна чітко розділити на законну і незаконну. Вся економіка пронизана підприємцями, що тільки і роблять, що обходять те чи інше правило, часто порушуючи закони. Більш того, чим більше будуть і далі існувати змішані законні і незаконні, тіньові і легальні види діяльності, чим більше буде плутанина з приводу встановлення джерел походження коштів, тим суужніше буде з належною ретельністю вживати заходів щодо виявлення та припинення особливо тяжких злочинів. За відсутності заходів щодо попередження відмивання грошей злочинні організації набувають значної економічної фінансової сили, яка загрожує економічній безпеці і може підірвати економіку держави.

У багатьох країнах світу також існує тіньовий сектор, але його загальні економічні функції та взаємини із легальною економікою значно відрізняються від українських. Взаємини між тіньовим та легальним сектором в українській економіці можуть бути охарактеризовані як тісний симбіоз. Тому у практиці легітимації грошей українського походження на передній план частіше виступає факт їх детінізації, ніж декриміналізації.

Головний аргумент на користь посиленої уваги до питань запобігання відмиванню грошей пов'язаний із тим, що дуже важливий внесок у протистояння цій загрозі може бути зроблений приватним сектором економіки, а найбільше – її фінансовим сектором, оскільки фінансові установи є ключовим елементом у виявленні протиправних трансакцій завдяки їхній унікальній функції у платіжній системі країни та у накопиченні фінансових активів. Водночас на розробку й вжиття дієвих заходів боротьби з відмиванням грошей певним чином негативно впливають: значний економічний потенціал тіньового сектора вітчизняної економіки; певна позитивна соціальна функція деяких різновидів тіньової економічної діяльності, що мають ефект послаблення негативних соціально-економічних наслідків економічного падіння; політичний вплив тіньового сектора економіки на суспільство і державу тощо.

Використання слабких сторін фінансової системи з метою легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, загрожує економічній і національній безпеці, становить серйозну небезпеку для розвитку національної економіки, ставить під загрозу відносини з іншими державами, а також негативно впливає на міжнародний імідж України. Основою процесу розбудови цілісної системи державної протидії відмиванню коштів злочинного походження має бути збереження ринкових принципів функціонування фінансової системи країни, недопущення надмірної “зарегульованості” фінансової сфери у цілому одночасно із запровадженням прогресивних, апробованих світовою практикою форм фінансового контролю за відмиванням коштів та застосування ефективних заходів щодо детінізації національної економіки.